higher education & training

Department:
Higher Education and Training
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIENRIGLYN

NASIONALE SERTIFIKAAT

DAGSORGBESTUUR N6

18 JUNIE 2018

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 10 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A

VRAAG 1

1.1 H
1.2 E
1.3 G
1.4 B
1.5 F
1.6 I
1.7 J
1.8 C
1.9 D
1.10 A

(10 × 1) **[10]**

VRAAG 2

2.1 Onwaar
2.2 Waar
2.3 Waar
2.4 Onwaar
2.5 Waar
2.6 Onwaar
2.7 Onwaar
2.8 Onwaar
2.9 Onwaar
2.10 Waar

(10 × 1) **[10]**

VRAAG 3

3.1 Spyker liassering (‘spike filing’)
3.2 Vleissous
3.3 Kwitansie
3.4 Vrywaringsvorm
3.5 Voedselallergie/Allergiese reaksie (Enige een)
3.6 Eksterne opleiding
3.7 Aangestel
3.8 Implementering
3.9 Werkloosheidsversekeringsfonds/WVF (Enige een)
3.10 Diarree

(10 × 2) **[20]**

VRAAG 4

4.1 Preserveermiddels
4.2 Voedselprysbeperking
4.3 Balansstaat
4.4 Fooie wat ouers betaal
4.5 Leiding
4.6 Buite speel area
4.7 Geslote breuk
4.8 Faks
4.9 Subsidie
4.10 Horisontale

(10 × 1) **[10]**

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

VRAAG 5

5.1
- Was skottelgoed, eetgerei en potte onmiddellik na gebruik.
- Moet nie troeteldiere of troeteldierkos in die kombuis toelaat nie.
- Moenie klere was in dieselfde wasbak wat vir eetgerei en breekware gebruik word nie.
- Spoel alle voedselvermorsing dadelik uit.
- Hou die kombuis vry van insekte en knaagdierpeste, bv. rotte. muise, vlieë en kakkerlakke.
- Maak gereeld vullisblikke leeg. Hulle moet daagliks gewas en ontsmet word en moet altyd bedek word sodat hulle nie vlieë aanlok nie.
- Was afdrooglappe en handdoeke daagliks.
- Pak die eetgerei sodra dit gewas is weg om besmetting deur vlieë te vermy.
- Was die werkoppervlakke na elke maaltyd.
- Reinig en ontsmet alle kombuisoppervlaktes, toerusting en toestelle gereeld.
- Was vloere daagliks. (Enige 6 × 1) (6)

5.2
- Moet nie kos doodkook nie. Eet so gou as moontlik nadat kos gekook is.
- Kook kos in baie min water, sodat die minimum vitamiene en minerale verlore gaan.
- Oorblywende water, nadat groente gekook is, kan in sop en sous gebruik word.
- Gebruik bruin rys, bruinbrood, ongeraffineerde koring en graan, aangesien dit meer voedsaam is.
- Groen blare van pampoene, patats en aartappels kan in die son gedroog word en dan in poeier gestamp word. Dit kan in sop/stoomkosse gebruik word vir ekstra voeding.
- Die lewer, hart en nier is hoë proteïene, yster en vitamiene en is goed vir kinders met bloedarmoede.
- Sommige produkte is goeie vleisvervangers gemaak van sojabone.
- Kinders moet genoeg water drink om te verseker dat hulle nie hardlywig word nie.
- Volkoringbrood, semels en ander ruvoer is goed om te eet. Gee kinders vars vrugte met peule in plaas van lakseermiddels.
- Moedig hulle aan om rou groente te eet, bv. blaarslaai, wortels en groenbone.
- Voorsien gesonde versnapperinge. (Enige 5 × 1) (5)

5.3
- Alle transaksies moet aangeteken word.
- Daar moet voldoende interne beheermaatreëls wees.
- Dit moet akkuraat wees.
- Dit moet konsekwent wees.
- Dit moet 'n sinvolle refleksie wees van die verloop van die finansiële aktiwiteite van die organisasie. (Enige 3 × 1) (3)

5.4
- Dit elimineer die vervelige taak van handmatige opname, berekening en rapportering, wat die finansiële taak makliker en vinniger maak.
- Dit verminder die kans op menslike foute aansienlik. (2)

5.5
- Gewone werkloosheidsvoordele
- Kraamvoordele
- Mediese toelaes (3)

5.6
- Die bestuurder/eienaar besluit wie verantwoordelik is om voorraad in elke departement te neem. Dit is 'n goeie beleid om 'n buitestander in elke span te hê.
- Voorraadopname vind gereeld plaas. Jaarlikse voorraadopname vind 'n paar dae voor die einde van die finansiële jaareinde plaas en alle goedere moet in ag geneem word.
- Afsonderlike voorraadblaaie word vir elke tipe artikel opgestel.
- Voorraadblaaie bevat besonderhede soos hoeveelhede, groottes, gewig en spesifikasies.
- Die assistente begin aan die een kant van die winkel/skool en werk sistematies tot aan die ander kant. Hulle werk in pare, een roep die inligting uit en die ander skryf dit neer/teken dit op.
- Sodra voorraadblaaie voltooi is, word hulle na die kantoor geneem.

(5 × 2) (10)

Kopiereg voorbehou

5.7
- Kwitansieboek
- Depositoboek
- Kontroleer toonbank
- Betaalde rekeninge en tjeks
- Kleinkasboek en bewysstukke
- Salarisregister
- Fooieregister
- Kontantboek
- Inkomstestaat
- Bankstaat
- Bewys (kwitansies) van beleggings (Enige 6 × 1) (6)

5.8
- Huur
- Salaris
- Lone
- Kos
- Opvoedkundige bronne vir die kinders (5)

5.9
- **Om te ignoreer of onttrek van konflik**
  Dit is 'n doelbewuste manier om konflik te vermy. Konflik word nie opgelos nie, dit word slegs uitgestel.
- **Akkommodasie**
  Albei partye het die geleentheid om hul gevoel bekend te maak. Konflik word nie opgelos nie, dit is net verminder en vertraag en nie behoorlik ondersoek nie.
- **Ondergeskiktes**
  Konflik word vertraag omdat iets meer belangrik voorgeval het. Die saak is dan ondergeskik aan nog 'n belangriker saak.
- **Ooreenkoms/Kompromie**
  Deur die ooreenkoms word die betrokke partye tevrede gestel deur gedeeltelike bevrediging van beide partye.
- **Arbitrasie**
  'n Derde persoon/party word ingeroep om die konflik te probeer oplos wat gewoonlik gedoen word wanneer onderhandelinge misluk. Hierdie derde party moet deur beide partye aanvaarbaar wees.
- **Bemiddeling**
  'n Bemiddelaar word ingeroep om die konflik tussen die partye te hanteer. Hy/sy moet deur beide partye aanvaar word. 'n Middelaar sal objektief wees en word ingeroep om perspektief op die probleem te gee en om 'n oplossing te vind.
- **Oplossing van konflik deur samewerking**
  Albei partye openbaar hul gevoelens en alle aspekte word oorweeg. Daar is deelname en betrokkenheid van beide partye en hulle het gewoonlik 'n gemeenskaplike doel as uitgangspunt. (Terminologie van hoe om konflik te hanteer = 1 punt) (Verduideliking = 1 punt) (Enige 5 × 2) (10)

[50]

VRAAG 6

6.1
- Hulle moet van 'n wasbare tipe wees - plastiek of rubber.
- Hulle moet nie rowwe/ongelyke rande bevat nie. Dit is beide gevaarlik en moeilik om skoon te maak.
- Vermy speelgoed wat uitmekaar val, dws dit breek in kleiner dele.
- Poppe se klere moet gewas word wanneer dit nodig is.
- Fantasiekostuums moet ook gewas word wanneer dit nodig is.
- Houers waar die kryt/skêr aangehou word, moet skoon gehou word.
- Blokke moet daagliks afgevee word om te verhoed dat hulle vuil en taai raak.
- Ander toerusting, bv. buitelewe water speel en sand speel speelgoed en fietse moet weekliks skoongemaak word.
- Alle speelgoed moet verpak word wanneer dit nie gebruik word nie. Dit sal help om hulle skoon te hou en skade te voorkom. (Enige 5 × 1) (5)

6.2
- Die speelgrond moet vry wees van rommel, diereafskeid en enige voorwerpe wat kinders kan beseer.
- Gras moet kort en nat wees, moerasagtige gebiede moet buite bereik wees vir die kinders.
- Geen poele stagnante water mag vir 'n geruime tyd op die terrein bly nie, aangesien dit 'n uitstekende teelaarde vir muskiete is.
- Vullisbeheer en verwydering: Alle vullis is 'n potensiële gesondheidsgevaar. Indien dit nie bedek word nie, is dit 'n broeiplek vir vlieë. Daar moet genoegsame vullishouers met goed gepaste deksels wees. Hulle moet met plastieksakke gevoer word en gereeld gewas word, beide binne en buite. Maak gereeld leeg volgens plaaslike owerheidsregulasies.
- Komposhoop: Dit moet gereeld gedraai word en bedek word met 'n laag sand nadat bioafbreekbare vullis daarby gevoeg is. Maak seker dat knaagdiere nie die komposhoop as 'n broeiplek gebruik nie. Dit moet buite bereik van die kinders wees.
- Indien enige buitelugdiere by die sentrum gehou word, bv. hase of voëls, moet jy verseker dat hul hokke baie skoon en droog gehou word.
- Verseker dat alle hekke en heinings in werkende toestand is.

(Enige 5 × 1) (5)

6.3
- Kinders word nie sonder toesig in die kombuis toegelaat nie.
- Brandwonde kom dikwels in die kombuis voor. Handvatsels van potte en panne moet na die binnekant van die stoof gedraai word.
- Elektriese drade mag nie van die kaste af hang nie.
- Glasware en breekware moet op 'n veilige plek geplaas word.
- Alle huishoudelike skoonmaakgoed en chemikalieë moet buite bereik van kinders en onder slot en grendel gestoor word.
- Tafeldoeke is gevaarlik, want hulle kan afgetrek word.
- Wees versigtig om kookwater/olie naby kinders te mors.
- Daar moet ten minste een brandblusser voorhande wees.
- Alle messe/gevaarlike gereedskap moet buite bereik van kinders wees.
- Hou elektriese toestelle weg van water en trek hulle uit wanneer hulle nie gebruik word nie.
- Moenie 'n stoel naby die stoof of rondom besige plekke plaas nie.
- Hou ten alle tye die wasmasjien se deure toe.
- Let op die mors van enigiets wat die vloer glad en gevaarlik sal maak.
- Vermy rommel op die vloer en werkoppervlakke om die risiko van ongelukke te verminder.
- Hou alle elektriese toerusting buite bereik van kinders.
- Hou alle chemikalieë weg van hittebronne.
- Merk alle houers versigtig.
- Niemand moet in die kombuis rook nie.
- Gebruik 'n veiligheidstoestel op die stoof.
- Dit is die beste om kinders uit die kombuis te hou en wanneer hulle daar is, moet hulle onder toesig wees. (Enige 10 × 1) (10)

6.4
- Lang linte/boë op kinderklere is gevaarlik omdat hulle die baba kan versmoor.
- Knope op klere kan ingesluk word.
- Kussings is gevaarlik omdat hulle die baba kan versmoor.
- Moenie babas “prop” voed nie. Hou hulle vas tydens die voer tye totdat hulle die bottel self kan vashou.
- Maak seker dat babas nie hul koppe deur gate van speelpenne en kotbalke kan druk nie.
- Moenie los plastiek lakens gebruik nie, maar die matras mag met plastiek bedek wees.
- Wees versigtig vir klein, gevaarlike voorwerpe wat uit kotmobiele getrek kan word.
- Speelgoed met klein, verwyderbare afdelings moet buite bereik gebêre word.
- Hou alle plastieksakke buite bereik.
- Hou toesig oor etes (veral wanneer vingerkos geëet word). Babas kan stukkies byt, maar kan nie kou nie en mag verstik.
- Moenie ouer kinders toelaat om grondboontjies te eet of in die teenwoordigheid van babas met albasters of ander klein voorwerpe te speel nie. (Enige 5 × 1) (5)

Kopiereg voorbehou

6.5
- Moenie noodhulp gee aan 'n volwassene wat hulp weier nie, tensy in 'n lewensbedreigende situasie.
- Gee noodhulp aan 'n bewustelose persoon of kind wat alleen is.
- Moenie die slagoffer beweeg nie, behalwe om redes vir veiligheid.
- Gee slegs die noodhulp behandeling wat nodig is.
- Beskerm die beseerde se besittings en klere.
- Neem gedetailleerde aantekeninge.
- Moenie die beseerde alleen laat voordat mediese hulp kom nie. (7)

6.6
- Kontak met hitte
- Kontak met korrosiewe chemikalieë
- Kontak met elektrisiteit
- Blootstelling aan straling (Enige 3 × 1) (3)

6.7
- Verseker die kind.
- Moenie die kind vervoer nie.
- Wees gereed om hartmassering en mond-tot-mond-resussitasie toe te pas indien nodig.
- Laat nooit die kind alleen nie.
- Hou hom/haar gemaklik en warm (nie te warm nie).
- Behandel enige ooglopende probleme (bv. stop bloeding).
- Laat die kind lê met sy/haar bene effens in die lug.
- Verseker die kind en troos hom/haar.
- Moet nie vloeistof gee om te drink nie. Maak net die lippe nat as die kind van dors kla.
- Bel onmiddellik vir 'n ambulans. (10)

6.8
- EFT-aanlynbetaling
- Debietorders
- Stoporders
- Tjeks
- Debietkaarte
- Kredietkaarte
- Kontant (Enige 5 × 1) (5)

[50]

VRAAG 7

7.1
- Isoleer die siek kind. Aansteeklike siektes word vinnig van een kind na 'n ander oorgedra.
- Kontak die ouers.
- Troos die kind en laat hom/haar gemaklik voel.
- As die kind se toestand vinnig vererger, neem hom/haar na 'n dokter/kliniek/hospitaal of bel 'n ambulans.
- Skryf altyd jou waarnemings neer. Dit help ouers om die dokter 'n korrekte verslag te gee sodat hy/sy 'n korrekte diagnose kan maak.
- Voor die medikasie aan kinders, word die ouers se skriftelike toestemming vereis.
- Dit is noodsaaklik, anders kan jy verantwoordelik gehou word as daar 'n probleem of allergiese reaksie is.
- As die ouers versoek dat jy die kind medikasie gee, maak seker dat ...
  1. dit in 'n bottel voorsien word met besonderhede wat deur die apteek gegee word.
  2. die kind se eie naam op die etiket van die bottel verskyn.
  3. die dosis en tyd wat geneem moet word, gespesifiseer word.
- Hou medikasie buite bereik van kinders.
- Kontroleer of medikasie verkoeling benodig. (Enige 8 × 1) (8)

7.2
- Stel voor dat die kind sy/haar neus tussen die duim en wysvinger hou terwyl hy/sy die medisyne gebruik, dit maak die smaak van die medisyne minder intens.
- Moet nie die kind se neus met geweld toehou nie, aangesien hy/sy sommige van die medisyne kan inasem.
- Neem medisyne slegs met water en moenie meng met kos of ander drankies nie. (3)

7.3
- Werksure
- Salaris
- Verlof
- Beëindiging van diens
- Werknemersvergoeding
- Pensioen
- Mediese fonds skema
- Werkloosheidsversekering
- Onderwysershandleiding (Enige 6 × 1) (6)

7.4
- Steriele oogklappe
- Katoenwol en gaasblokkies
- Doos van oorstokkies
- Kleefband
- Slinger (driehoekige) verband
- Kruipverband
- Haakspelde
- Skêr
- Ontsmettingsmiddel en seep
- Antihistamien stroop en room
- 5 mℓ medisyne maatlepels (Enige 8 × 1) (8)

7.5
- Die persoon wat die vuur opmerk, moet die alarm laat lui.
- Bel die brandweer.
- Skakel die hoofskakelaar af.
- Probeer om die vuur te blus sonder om lewens in gevaar te stel.
- Ontruim die gebou.
- Probeer die vuur in een kamer behou.
- Gebruik brandblussers en slange.
- Maak alle deure en vensters toe.
- Moet nie paniekerig raak nie.
- Gebruik net nooduitgange, nie huisbakke nie.
- Kruip as rook oorweldigend is.
- Maak mense in nat komberse toe indien nodig.
- Bedek neus en mond met 'n nat lap.
- As mense aan die brand steek, probeer om hom/haar te blus deur die persoon in komberse te bedek of hom/haar te laat rol op die grond.
- As dit vasgevang is, skakel om hulp en moenie paniekerig raak nie.

(Enige 10 × 1) (10)

7.6
- Hulle moet 'n veilige plek kry om 'n pad oor te steek, bv. by 'n sebraoorgang en verkeersligte.
- Kyk regs, links en regs voordat jy 'n pad oorsteek.
- Luister vir verkeer.
- As die pad skoon is, loop, moenie oor die pad hardloop nie.
- Hou aan soek en luister na verkeer as jy die pad oorsteek. (5)

7.7
- Groot organisasies gebruik rekenaars vir verskillende doeleindes, bv. om betalingsblaaie op te stel, belasting en ander aftrekkings te bereken en slaristjeks uit te reik.
- Baie winkels verwerk die rekeninge op 'n rekenaar.
- Besprekings vir teaters, treine en vliegtuigkaartjies word op rekenaar gedoen.
- Finansiële projeksies en voorspellings kan op rekenaar gemaak word.

(Enige 3 × 1) (3)

7.8
- Opvangs is nie altyd moontlik in afgeleë gebiede nie.
- Dit word maklik gesteel.
- As 'n bestuurder van 'n motor 'n selfoon gebruik sonder 'n handvrye toestel, kan die persoon 'n ongeluk veroorsaak.
- Die meer moderne modelle is duur.
- Eksterne invloede (geraas) kan swak opvangs tot gevolg hê.

(Enige 4 × 1) (4)

7.9
- Liaseerkabinette
- Spykerlêers (‘spike files’)
- Konsertinalêers
- Muurvullings/knipborde
- Manila-omslagte (Enige 3 × 1) (3)

[50]

TOTAAL AFDELING B: 150
GROOTTOTAAL: 200

Kopiereg voorbehou